

Ejby Kirkes Kalk.

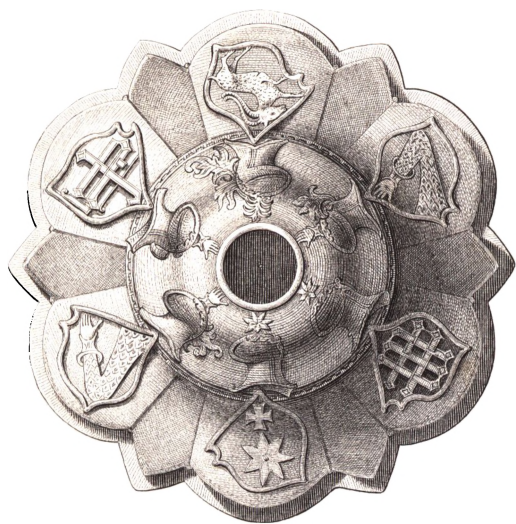
(meddelt af M., N. C. Kall Rasmussen.)

Ved Ejby Kirke i Ramsö Herred i Sjælland findes en gammel og mærkelig, forgyldt Sølvkalk, hvis Bæger vel i den senere Tid er blevet omgjort, men som iøvrigt er uforandret. Paa Patenen fremstilles den korsfæstede Christus, omgivet af Engle, der opfange Blodet af Naglegabene. Udenom læses: *hoc facite in meam commemorationem*, og nedenunder sees den finske Slægt Stiernkors's Vaaben. Paa de sex Knapper mellem Bægeret og Foden staae de enkelte Bogstaver i *ihsus*. Omkring Foden staaer 1) atter Slægten Stiernkors's Vaaben, 2) et Skjold med Bogstaverne *m n* (d. e. Magnus Nicolai; se nedenfor) og nysnævnte Slægts Hjelmtegn, 3) den finske Slægt Tawasts Vaaben, 4) den finske Slægt Bitz's Vaaben, 5) et Skjold med Bogstaverne *s g* og Slægten Tawasts Hjelmtegn, 6) atter Slægten Tawasts Vaaben (Armen vendt til den anden Side). Iøvrigt henvises til de vedføjede Afbildninger.

Magister Magnus Nicolai, Domprovst i Åbo, lod Allehelgens-Kapel ved Åbo Domkirke bygge paa Kirkens Bekostning samt doterede og smykkede det*; i Aaret 1471 er Bygningen bleven fuldført**. Han var af Slægten Stiern-

*) *Juustens* finske Bispekrønike (*Porthans* Udg., S. 28): „Hic sacellum Omnium Sanctorum bonis prædialibus magnifice dotavit & ornamentis ac dotalibus preciosis decoravit, quod in tempore præposituræ suæ impensis ecclesiæ fecit erigi”.

**) *Porthan*, S. 605 (af *Registrum ecclesiæ Aboensis*): „Anno lxxi (1471) pro ereccione capelle Omnium Sanctorum una cum te-
studine percepit Henricus Murator” &c.

kors, en Søn af Nils Olafsen af Särkilax og Eline Nilsdatter Tawast*.

Vi have seet, at hans Slægts Vaaben staaer paa Patenen til den her omhandlede Kalk. I det andet Skjold paa Foden af Kalken med Stiernkorsernes Hjelmtegn staae endvidere Begyndelsesbogstaverne af hans Navn. Paa den ene Side af dette Skjold staaer hans Fædreneaaben, paa den anden hans Mödreneaaben. Det næste Vaaben maa være Biskop Kort Bitz's, under hvem Allehelgens-Kapel blev bygt. Bogstaverne i det derefter følgende Skjold med Tawasternes Hjelmtegn veed jeg derimod ikke at forklare, ligesaa lidt som det sidste Vaaben, Slægten Tawasts; men efter alt hvad her ellers er anført kan der vel neppe være nogen Tvivl om, at denne Kalk er oprindelig af den åboske Domprovst Magister Magnus Nicolai bleven skjænket til det ved ham opbygte Allehelgens-Kapel ved Åbo Domkirke. Magister Magnus Nicolai blev 1489 Kort Bitz's Eftermand som Biskop i Åbo. Han døde den 12te Marts 1500 og blev begravet i Allehelgens-Kapel.

I de første Dage af August 1509 bleve Åbo By og Domkirke plyndrede af de Danske. De borttog da Biskoppens Hue, Stav og Skrud, Domkirkens Kalke og mange andre kostbare Sager**. Hovedsmand for de landsatte

*) Hun og hendes Arvinger gave en Gaard i Åbo til Allehelgens-Altar (i Allehelgens-Kapel). *Porthan*, S. 613. 621.

**) Den 16de August 1509 skriver Biskop Johannes fra sit Slot Kuusto til Hr. Svante Nilsen, at de Danske „haffue taghet kirkene belethe, kalker och ware biscofs skrwer och krikcher met manghe andre kirkene äghedele, ther longht ware aff scriffue”. De forlange nu 12,000 Mark i Brandskat „och swa (ligesaa) miketh aff oss for war biscofs hat och krycken” (Orig. i Gehejme-Archivet). *Juustens finske Bispekrönike* (*Porthans* Udg., S. 31) har følgende Beretning om Domkirkens Plyndring: „Tunc temporis etiam spoliabant ecclesiam cathedralem preciosa mitra episcopali & baculo pastoralis atque aliis preciosis rebus & clenodiis quam plu-

Krigsfolk var den bekendte Otte Rud, der Aaret efter døde paa sin Rejse til den hellige Grav*.

Erkebiskop Jakob i Upsala skrev allerede i samme Høst til Kong Hans om de fra Domkirken rövede Klenodier**. At Bispehuen senere er kommen tilbage til Åbo, sees af Hr. Knud Ruds Brevregister af 1550, i hvilket der anføres et Brev „om en biscopss hatt, (som) kom till Aaboo”***. Hr. Knud Rud var Otte Ruds Broder og en af hans Arvinger.

Ejby Kirke hørte til Tureby Len. Dette var fra 1539 til 1556 forlenet til Erik Madsen Bølle, hvis første Hustru Fru Sophie Rud (død 1555) var Otte Ruds Søster. Fra 1556 til 1580 havde Peder Bilde til Svanholm, Dattersøn af Otte Ruds Søster Anne Rud (gift med Hr. Henrik Krummedige), og fra 1580 til 1588 Peder Bildes Søn Oluf Bilde Turebygaard. Fra en af disse kan altsaa Kalken være kommen til Ejby Kirke.

rimis, nec non libris melioribus, cupro, stanno, ferro & aliis rebus mobilibus quibuscunque”. Ifølge *Reimar Kocks* lybske Krønike var Bispestaven af Sølvs og Bispehuen stukken med skønne Perler.

*) Otte Rud kaldes i *Juustens* finske Bispekrønike „dux ejus exercitus & capitaneus principalis”. Han lod alt det i Staden tagne Gods føre til Skibene „una cum pretiosis ornamentis ecclesiæ”.

**) Erkebiskop Jakobs Brev til Hr. Svante Nilsen af 3die Maj 1510: Domprovsten i Åbo har nu været hos ham, „begärendes wethe huat swar wij finge om the clenodie, wij epter mene rigesins radz oc hans begere scriffue kong Hans til i høstes” &c. (Orig. i Gehejme-Archivet).

***) *Vedel Simonsens* Familieafterretninger om de danske Ruder, 1ste H., S. 118.